

Handläggare
Kommunstyrelseförvaltningen
My Lundblad Wistedt
Strategisk arkitekt, enheten för analys och
tillväxt
08-57829679
My.wistedt@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse
Datum
2020-09-29

Sida
1 (4)
Diarienummer
2020/KS 0139 001

Mottagare
Stadsbyggnadsutskottet

Motion om att införa ett skönhetsråd i Tyresö kommun

Kommunstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Kommundirektör

Sara Kopparberg
Chef samhällsbyggnadskontoret

Beskrivning av ärendet

Per Carlberg, Johan Carlsson och Anders Wickberg från Sverigedemokraterna föreslår i en motion till kommunfullmäktige att ett skönhetsråd införs i Tyresö kommun. Att anlägga byggnader som starkt avviker från Tyresös urbild är, enligt motionen, något som riskerar att skada Tyresös unika utformning, utstrålning och miljö.

Skönhetsrådet skulle ha följande uppgifter:

- Att bevaka de estetiska värdena i den fysiska miljön och komma med förslag till förbättringar av denna.
- Att vara rådgivande organ åt kommunens nämnder i frågor som rör offentliga konstverk, konstnärliga eller kulturhistoriskt värdefulla miljöer.
- Att verka för att bevaka den kulturhistoriska särarten.
- Att genom information respektive dialog med kommuninvånarna göra dessa medvetna om skönhetsrådets roll och verksamhet.

Motionen har remitterats till stadsbyggnadsutskottet för förslag till besvarande. Slutligt beslut om motionen tas i kommunfullmäktige.

Underlag från förvaltningen

De estetiska värdena i den fysiska miljön är viktiga. Tyresö ska utvecklas med väl gestaltade livsmiljöer och största möjliga arkitektoniska kvalitet.

Idag består kommunen av olika enklaver av bebyggelse från olika tidsepoker och ideal och som skiljs åt av naturområden och gröna stråk. Kommunen präglas av en rik variation av olika typer av bebyggelse och de olika delarna har olika karaktär. Det finns därför inte en generell naturlig miljö att förhålla sig till i kommunen. Vi har slottsmiljön från 1600-talet, sommarstugeepoken på 1930-talet och den största stadsutvecklingen, som till stor del har skett efter 1950-talet, karakteriseras av en variation av modern arkitektur. Arkitekturen i respektive område är ett resultat av den tidsålder, planering och de moderna ideal som rådde vid områdets uppförande och den skapar de förutsättningar vi har att förhålla oss till idag, på respektive plats. Tyresös särart kan sägas bestå av den rika variationen där varje tidsepok har fått ge sitt avtryck.

Kommunstyrelseförvaltningens samhällsbyggnadskontor jobbar med inriktningen att det bästa sättet att bevara den naturliga miljön i Tyresö är att den nya bebyggelsen får en hög arkitektonisk kvalitet som bidrar med nya och utvecklade värden på den specifika platsen och därmed bidrar till ytterligare en ”årsring” i kommunens utveckling. Det innebär att när kommunen tillför ny bebyggelse i kommunen, med dagens ideal, görs det så att varje projekt tillför nya värden och utvecklar befintliga kvaliteter på den specifika platsen, omgivningen eller till kommunen i stort.

Det är viktigt att förtätning med ny bebyggelse bidrar till att på olika sätt stärka de offentliga miljöerna, som gaturum och parker. Om kommunen lyckas med det uppnås trivsamma, funktionella och beständiga livsmiljöer som förenklar och förskönar vardagen för medborgare och besökare i kommunen. Livsmiljöer som kommer att öka i värde på lång sikt och bidra till ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Kommunstyrelseförvaltningens samhällsbyggnadskontor har en hög ambition och bred kompetens på kontoret när det gäller arkitektur och gestaltningsfrågor. I alla projekt finns arkitektutbildad personal som en garant för att gestaltningsaspekten genomsyrar allt vi gör. Genom översiktsplanen, arbetet med detaljplaner och de kvalitetsprogram som kopplas till avtal, styr kontoret och följer upp hur bebyggelsen utformas, oavsett om kommunen äger marken eller inte. Saknas spetskompetens inom något område används välrenommerade konsulter som bidrar med sitt kunnande. Arbetssättet har varit framgångsrikt och lett till hedrande placeringar på listan över årets Arkitektkommun.

Tyresö kommuns strategi för en attraktiv och väl gestaltad livsmiljö

Begreppet Arkitektonisk kvalitet är ett öppet begrepp med en vid tolkningsram som inte sällan blir föremål för revideringar, omtolkningar och gränsdragningar. Det är ett begrepp som ofta kräver kunskap och professionell erfarenhet. Men eftersom arkitekturen berör alla, är den inte enbart en fråga för fackfolk. Det är en gemensam angelägenhet för medborgare, byggaktörer, arkitekter, ingenjörer, byggföretag, fastighetsförvaltare och brukare. Det är därför viktigt att föra en diskussion kring begreppet och de kriterier som ligger till grund för den bedömning som oftast ändå görs av fackfolk. Arkitektonisk kvalitet inrymmer både mätbara fakta/data kring ett arkitektoniskt projekt, såsom mätbara kriterier, standardspecifikationer och bestämmelser, liksom kvalitativa egenskaper som inte är mätbara. Det är subjektiva upplevelser, känslor och föreställningar som skapas hos den enskilda människan.

Med anledning av detta fick dåvarande stadsbyggnadsförvaltningen hösten 2018 uppdraget att ta fram en strategi för kommunens gestaltade miljöer, en arkitekturstrategi för att förtydliga kommunens ambitioner och sprida kunskapen om hur vi åstadkommer attraktiva livsmiljöer med arkitekturen som verktyg i Tyresö. *Tyresö kommuns strategi för en attraktiv och väl gestaltad livsmiljö*, utgår från den nationella arkitekturpolitiken som antogs i maj 2018 och är ett stöd för att så tidigt som möjligt i processerna formulera mål och kommunicera kring värdeskapande arkitektur i alla projekt. Den formulerar hur kommunen med hjälp av arkitektur skapar värden i våra livsmiljöer och hur vi bidrar till ett hållbart samhällsbyggande i kommunen. Den vänder sig till alla som berörs av och är inblandade i byggandet i vår kommun och ska fungera som ett stöd och inspirera till beslut, samarbeten och arbetssätt som i förlängningen leder till en långsiktigt attraktiv, inkluderande och hållbar livsmiljö. Den konkretiserar kommunens översiktsplan och uttrycker kommunens ambitioner i frågor som rör arkitektur och gestaltning utifrån översiktsplanens identitet och teman. När strategin är antagen finns förutsättningar att skapa en utökad och mer aktiv dialog om arkitektoniska värden genom hela processen, mellan politiker, medborgare, och alla inblandade i projekten. Detta för att öka kvaliteten på resultaten i projekten än mer.

Skönhetsråd i andra kommuner

Enstaka kommuner har ett skönhetsråd, exempelvis Stockholm, Värmdö, Katrineholm och Söderköping. I Stockholm är skönhetsrådets huvudsakliga uppgift att granska remisser från olika förvaltningar. Att rådet kan initiera och driva frågor ger en fri ställning i den kommunala organisationen. Rådet är dock rådgivande och har inte på något sätt vetorätt i de frågor rådet yttrar sig över.

Med sin ställning både som ett fristående expertorgan och som en del av stadens förvaltning har rådet varit en kontroversiell organisation.

I Värmdö är skönhetsrådet knutet till kulturnämnden. Dess uppgift är att vara rådgivande i frågor som rör offentliga konstverk, konstnärligt eller kulturhistoriskt värdefulla miljöer eller kommunens övriga skönhets- och naturvärden. Rådets fem ledamöter utses av kulturnämnden.

Katrineholms skönhetsråd är knutet till stadsarkitektkontoret och består av sju ledamöter utsedda av kommunfullmäktige. Det rådgivande organets syfte är att lyfta fram skönhetsfrågor i den fysiska miljön. Detta görs exempelvis genom att vara remissinstans i stadsbyggnadsfrågor, vara delaktig när informationsmaterial tas fram och att medvetandegöra allmänheten.

Söderköpings stadsutvecklingsråd har till uppgift att följa hur väl kommunen följer upp sina styrdokument inom området. Både kommunala företrädare och personer från civilsamhället ingår i rådet.

Utöver ovan nämnda kommuner har Sundsvall och Täby kommun relativt nyligen infört ett skönhetsråd, som i båda fallen ligger under stadsbyggnadsnämnden och har representanter från olika kompetenser.